

3 Mozhaev, V. *Is the "Swedish" model compatible with globalization and European integration? [Sovmestyma ly "shvedskaia" model s hlobalyzatsyei y evroyntehratsyei?]*. 2001. Print.

4 Kolot, A. M. *Socio-labor sphere: the state of relations, new challenges, development tendencies. [Sotsialno-trudova sfera: stan vidnosyn, novi vyklyky, tendentsii rozvytku]*. Kiev: KNEU, 2010. Print.

5. Levchenko, O. M. *Conceptual principles of forming the mechanism of state regulation of innovative development of professional potential. [Kontseptualni zasady formuvannia mekhanizmu derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku profesii-noho potentsialu]*. 2010, Print.

6. Libanova, E. M. *Flexibility and security in the labor market. Experience of Ukraine. [Hnuchkist ta zakhyschenist na rynku pratsi. Dosvid Ukrainy]*. Kiev: NANU, 2007. Print.

7. Libanova, E. M. (ed.) *Human Development in Ukraine: Innovative Choice. [Liduskyi rozvytok v Ukraini: innovatsiinyi vybir]*. Kiev: Institute of Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2008. Print.

8. Palchevich, G. T. *Provision of employment in the conditions of the formation of an innovative economy [Zabezpechennia zainiatosti naseleння v umovakh stanovlennia innovatsiinoi ekonomiky]*. 2014. <http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2014_25_13.pdf>.

9. Pukhovska, L. P. *Professional development of the personnel of enterprises in the countries of the European Union [Profesiinyi rozvytok personalu pidpryiemstv u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu]*. Kiev: IPTO NAPTU, 2015. Print.

10. Europe 2020. *A strategy for smart sustainable and inclusive growth*. European Comission, 2010. <http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm>.

DOI : 10.5281/zenodo.1038872

УДК 35.078.7

*Вербицький О. В., аспірант, НУЦЗУ, м. Харків,
Вавренюк С. А., к.держ.упр., НУЦЗУ, м. Харків*

*Verbitskiy O., PhD Student, National University of Civil Protection of Ukraine,
Kharkiv,*

*Vavrenyuk S., PhD in Public Administration, lecturer of the Department of pyro-
technic and special training, National university of civil protection of Ukraine, Kharkiv*

**ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ ТА
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

**THE CHARACTERISTICS OF SOCIAL INTENSITY AND DECEN-
TRALIZATION AS AN OBJECT OF PUBLIC ADMINISTRATION**

У статті визначена співвідносність понять соціальна напруженість і децентралізація як об'єктів наукового дослідження та державного управління.

Ключові слова: державне управління, об'єкт, соціальна напруженість, безпека, децентралізація.

The correlation between concepts of social intensity and decentralization as an object of public administration and scientific research is defined in the article.

Keywords: public administration, object, social intensity, security, decentralization.

*«Усі люди від початку рівні, але кожен керується власними потребами й інтересами. Єдиний спосіб уникнути цього – укласти суспільний договір»
(Т. Гоббс) [5]*

Постановка проблеми. Сьогодні дослідження соціальної напруженості та розробка механізмів її державного управління є актуальними та необхідними як на вітчизняних теренах, так і за кордоном. Їх значимість обумовлена тим, що вона характеризує внутрішній стан і взаємовідносини індивідуумів, соціальних груп, а, головне – специфіку їх ставлення до діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, особливо в періоди трансформаційних змін суспільства та системи державного управління, які активно відбуваються в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу та вирішенню проблем державного врегулювання кризових явищ соціально-економічного характеру присвячені наукові роботи С. Бєлая, А. Волинчука, А. Дєгтяра, С. Домбровської, С. Майстра, В. Садкового, В. Скуратівського, П. Сорокіна, В. Узунова та ін. [2–4; 7].

Постановка завдання. У той же час, можемо відзначити, що існує необхідність у комплексному дослідженні співвідносності понять «соціальна напруженість» і «децентралізація», а також підходів до їх характеристики як об'єктів державного управління, що й становить мету нашої статті.

Виклад основного матеріалу. Беручи до уваги, що термін «соціальна напруженість» інтерпретується в соціальних, політичних і гуманітарних науках по-різному, зазначимо, він має бути предметом міждисциплінарного аналізу. Погоджуємося із С. Бєлаєм та ін. [2, с. 304], що це дозволяє забезпечити така галузь науки, як державне управління, зокрема, застосування її положень і принципів є необхідним у розкритті змісту цього поняття з позиції гарантування та підтримки системи безпеки – для держави, для суспільства та з його боку.

У різні періоди часу становлення наукової думки щодо особливостей прояву соціальної напруженості, її стримання тощо досліджувалися в контексті таких явищ і процесів:

– соціальної дезінтеграції або відсутності солідарності взаємодіючих

індивідуумів і груп;

- девіації (відносини стабільного суспільства);
- аномії (відносини нестабільного суспільства);
- втрати соціальної ідентичності;
- депривації і фрустрації основних суспільних потреб;
- міжнаціональних конфліктів тощо.

Таке узагальнююче твердження нами висловлено на підставі аналізу наукових праць Платона, Т. Гоббса, Е. Дюркгейма, К. Маркса, Р. Мертона, Т. Парсона та інших [7]. Їх ключовою тезою є те, що процес наростання соціальної аномії безпосередньо пов'язаний з підвищенням рівня соціальної напруженості, а в сукупності два цих процеси зумовлюють порушення стабільності соціальної структури суспільства та безпеки держави в цілому. Власне, відторгнення індивідами цілей та пріоритетів суспільного та загальнодержавного розвитку, а також засобів їх досягнення в напрямку заміни на нові спричиняють різке зростання соціальної напруженості, що може набувати вигляду міграції в інші регіони та держави, мітингів, страйків, переворотів, революцій, кризового й надзвичайного стану тощо.

Конфлікти соціальних інтересів виникають не тільки через дію економічних факторів, а й через прагнення до перерозподілу влади, тобто суспільно-політичні чинники. Учені Р. Дарендорф, Т. Парсон та ін. [там само] слушно зауважують, що конфлікт не виступає в ролі гаранта політичної волі, проте гострота й оперативність його врегулювання з боку держави вимагає високого ступеня відкритості соціальної структури та суспільної легітимації її дій (тобто суспільного визнання). Таким чином, у соціально-економічних системах держави та її регіонів відбуваються синергетичні зміни двох типів:

- по-перше – постійні внутрішньосистемні;
- по-друге – постійні зовнішньосистемні.

Варто підтримати думку А. Волинчук і С. Соловченков [3], що дослідження соціальної напруженості слід здійснювати в контексті аналізу аспектів соціальної безпеки. Приймавши за основу дефінітивне визначення соціальної напруженості цих учених і враховуючи вимоги часу, можемо внести в нього деяке авторське уточнення: вона вказує на певний стан окремих груп населення, їх незадоволеність щодо подій соціально-економічного розвитку, що становить стимул для держави і регіону до вчасного агрегування причин і прогнозування наслідків соціальної напруженості, яке можуть забезпечити ретранслюючі процеси децентралізації та демократизації [4]. Ці процеси покликані зменшити наростання соціального конфлікту шляхом формування рівноправних відносин – суб'єктно-суб'єктних, а не суб'єктно-об'єктних. Про останній вид відносин слід говорити, насамперед, у випадку неможливості здійснення дерегуляції, необхідності застосування засобів примусу та переконання, адже використання фінансового інструментарію не дозволяє стабілізувати ситуацію в регіоні або окремо взятій його території.

Власне, соціальна напруженість як об'єкт наукового дослідження, теоретичного та практичного значення для галузі науки державне управління має розглядатися таким чином: це особливий стан суспільного життя, що вказує на рівень конфліктності в окремо взятій соціально-економічній системі (як складного конструкту), що формують умови об'єктивної реальності та зумовлює підвищення або втрату довіри до влади. Механізми державного регулювання покликані протидіяти кризовим явищам соціально-економічного характеру шляхом такого:

- 1) забезпечення сталого розвитку територій; поліпшення рівня та якості життя населення;
- 2) реалізації заходів соціального забезпечення населення;
- 3) унеможливлення та нейтралізації надзвичайних ситуацій соціального характеру;
- 4) децентралізації та деконцентрації влади;
- 5) демократизації суспільства тощо.

Як зазначає А. Баштанник [1, с. 11–12], децентралізація передбачає раціоналізовану передачу повноважень з центру в регіон з метою стимулювання його розвитку. Він, на думку вітчизняного законодавця, представляє собою процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах [5]. Досягнення комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів довготривалого характеру в означеній сфері має відбуватися на підставі затвердженої програми регіонального розвитку, в якій повинні бути закріплені цільові значення, що порівнюються з отриманими результатами.

Аналіз наявних державних механізмів щодо оцінювання поточного стану соціального й економічного розвитку в Україні [6] дозволив стверджувати, що основним їх недоліком є відсутність інтегрального рейтингового показника рівня загроз соціально-економічного характеру в регіоні та на окремо взятій його території з метою унеможливлення виявів соціальної напруженості. Великий масив статистичних даних не дозволяє наочно оцінити реальний стан справ у регіоні й окремо взятій його території, а також забезпечити порівняльне рейтингове їх оцінювання.

У продовження відзначимо, що обробку такого значного масиву інформації з початку здійснюють органи державної влади загальної та спеціальної компетенції місцевого та регіонального рівня (див. Порядок моніторингу результатів державної регіональної політики [6]), а вже потім ЦОВВ. Разом із тим, прогнозування тенденцій вияву соціальної напруженості в регіоні та загроз його розвитку соціально-економічного характеру є фрагментарним. На наше переконання, причиною цієї ситуації є недосконалість вітчизняної нормативно-правової бази [там само], зокрема відсутність у ній вимоги щодо необхідності паралельного здійснення функцій прогнозування та моніторингу. Дане твердження нами висловлено, зважаючи на загальний концепт виконання функцій державного управління, який передбачає взаємне

їх проникнення та циклічність реалізації.

Висновки. Підсумовуючи, можемо зазначити, що перспективними напрямками наукових досліджень у галузі науки «Публічне управління й адміністрування» є, насамперед, такі:

– визначення факторів соціальної стабільності та напруженості, зокрема з позиції реалізації загальнодержавних реформ, програм і проектів, зміни соціальної структури суспільства тощо;

– обґрунтування заходів і засобів із протидії виявам кризових явищ соціально-економічного характеру у вигляді соціальної напруженості;

– аналіз показників соціально-економічного розвитку регіонів і їх територій, а, відтак, і порядку проведення моніторингу цього розвитку.

Список використаних джерел

1. Баштанник А.Г. Механізми регулювання діяльності органів державної влади в умовах децентралізації : автореферат дис. кан. держ.упр. 25.00.02 / Алла Григорівна Баштанник ; Львів. регіон-т держ.упр. НАДУ при Президентові України, 2017. – Львів. – 20 с.

2. Белай С. В. Теоретико-методологічні засади ідентифікації кризових явищ соціального характеру / С. В. Белай // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 2. – С. 34–42.

3. Волинчук А.Б. Социальная напряженность и протестная активность в контексте анализа социальной безопасности / А.Б. Волинчук, С.А. Соловченков // Территория возможностей. Вестник Владивостокского государственного университета экономики и сервиса. – 2013, № 1 (19). – С. 25–36.

4. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем : монографія / С. М. Домбровська, В. В. Коврегін, А. Л. Помаза-Пономаренко, О. М. Коленов. – Х. : НУЦЗУ, 2017. – 244 с.

5. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс] : Закон України від 05.02.15 № 156-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.

6. Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.15 № 856. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>.

7. Філософія : навч. посіб. / Л. В. Губерський [та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольний. – Вид. 7-ме, стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 534 с.

References

1. Bashtannyk, A.G. "Regulation Mechanisms of the Public Authorities' Activity in the Context of Decentralization [Mehanizmy reguluvannja dijal`nosti organiv dergavnoj vlady v umovah decentralizacii]." Diss. Lviv Regional Institute for Public Administration, 2017. Abstract. Print.

2. Belaj, S.V. "The theoretical and methodological principles of identification of crisis phenomena of a social nature [Teoretyko-metodologichni zasady identyfikacii kryzovyh javysch socialnogo harakteru]." *Teorija ta praktyka dergavnogo upravlinnja* 2 (2011): 34–

42. Print.

2. Volynchuk, A.B. and Solovchenkov, S.A. "The social *intensity* and protest activity in the context of analysis of the social security [Socialnaja naprjagooonost' I protestnaja aktivnost' v kontekste analiza social'noj bezopasnosti]." *Teorija vozmozhnostej. Vestnik Vladivostokskogo gosudarstvennogo universiteta ekonomiki i servisa* 1 (19) (2013): 25–36. Print.

3. Dombrovska, S.M., Kovregin, V.V., Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Colenov, O.M. *The state administration in the sphere of security of social, ecological and economic systems [Dergavne upravlinnja u sferi bezpeky socialno-ekologo-ekonomichnyh system]*. Kharkiv: NUCPU, 2017. Print.

4. Ukraine. The Verkhovna Rada of Ukraine. *On the Principles of State Regional Policy*. N.p., 05 Feb. 2015. Web. 27 Sept. 2017. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>>.

5. Ukraine. The Verkhovna Rada of Ukraine. *On Approval of the Procedure and Methodology of Monitoring and Evaluation of the Effectiveness of the Implementation of the State Regional Policy*. N.p., 21 Oct. 2015. Web. 27 Sept. 2017. <<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF>>.

6. Guberskij, L.V. and Nadolnyj, I.F. *Philosophy [Filosofija]*. Kiev: Vikar, 2008. Print.

DOI : 10.5281/zenodo.1038956

УДК 352 (477): 322

Гбур З. В., к.держ.упр., докторант, НАДУ, м. Київ

Zoriana Hbur, PhD in public administration, National academy for public administration under the President of Ukraine, Kyiv

СУТНІСТЬ РЕЙДЕРСТВА ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

THE CONSTITUTION OF THE READER AND ITS INFLUENCE ON FORMATION OF ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

У статті з'ясовано сутність рейдерства та його вплив на формування економічної безпеки України. Наведано деякі факти його походження та проаналізовано основні дефініції. Досліджено види рейдерства та рейдерів. Зокрема зазначено, що усіх рейдерів умовно поділяють на «білих», «сірих» та «чорних». Наведено найбільш поширені способи здійснення рейдерських дій. Зазначено суб'єкти рей-